

KONTAKT Z DZIECKIEM W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE

Podęjrzenie przemocy wobec dziecka

- ◆ Obserwacja zachowań dziecka
- ◆ Informacja na temat doświadczeń dziecka, pochodząca od samego dziecka (ujawnienie) lub świadka przemocy

Podejrzenie przemocy wobec dziecka

> Obserwacja <

- ◆ Dziecko odreagowuje swoje doświadczenia z domu rodzinnego.
- ◆ Dziecko powtarza, odtwarza w relacji z rówieśnikami i dorosłymi przemoc, której doświadczyło w domu.
- ◆ Młodsze dziecko najczęściej naturalnie powtarza przemoc, bo myśli, że jest ona powszechnym elementem relacji między ludźmi.
- ◆ Starsze dziecko odreagowuje swoje doświadczenia – czasem identyfikując się ze sprawcą, czasem sprawdzając granice reakcji na nią.

Podejrzenie przemocy wobec dziecka

> Informacja od dziecka (ujawnienie) <

- ◆ Dzieci ujawniają swoje doświadczenia w kontakcie z osobą, którą darzą zaufaniem lub gdy czują, że przemoc powtórzy się lub nasili.
- ◆ Dzieci ujawniają doświadczenie przemocy, używając swojego języka.
- ◆ Dzieci opisują niektóre zachowania sprawcy, swoje odczucia – jako wyraz lęku, obawy, prośby o pomoc lub jako konsekwencje przemocy.
- ◆ Dzieci często usprawiedliwiają bliskich, którzy je krzywdzą.

Podejrzenie przemocy wobec dziecka

> Informacja od świadka <

- ◆ Zobowiązanie specjalisty do przekazania tylko odpowiednim instytucjom informacji uzyskanych od świadka.
- ◆ Jeśli świadkiem jest inne dziecko – warto zbadać poziom bezpieczeństwa dziecka wskazywanego jako ofiara przemocy (rozmowa + obserwacje i informacje zespołu).

Podęjrzenie przemocy wobec dziecka

> Kwestionariusz i algorytm <

- ◆ Kwestionariusz dla pracowników oświaty zawiera najczęstsze formy ujawniania doświadczanej przemocy.

+

- ◆ Algorytm opisuje proponowaną formę działania.

www.niebieskalinia.pl/algorytmy

Podejrzenie przemocy wobec dziecka

> Przykłady obserwacji zachowań dziecka <

- ◆ Dzieci bawią się, odtwarzając w zabawie relację, w której dorosły używa przemocy: poniża słownie, bije, dotyka w intymne miejsca, nie udziela dziecku potrzebnej pomocy.
- ◆ Dzieci i młodzież reagują wyraźniej na zachowania o charakterze agresji niż na spokojną rozmowę, jednocześnie bojąc się takich zachowań.
- ◆ Dzieci mówią o sobie i traktują się podobnie, jak są traktowane przez bliskich, którzy je krzywdzą.

Podęjrzenie przemocy wobec dziecka

> Przykłady informacji od dziecka na temat zagrożenia jego bezpieczeństwa <

Dziecko mówi:

„Mamy znowu nie było długo w domu, nie było co jeść, a jak wróciła, była pijana”.

„Wiem, że to moja wina – gdybym była lepsza, tata by się nie denerwował i mnie nie bił”.

„Nie lubię zostawać sama z wujkiem w domu – dotyka mnie w intymne miejsca albo każe się rozbierać”.

„Myślę, że mama ma rację, gdy mówi, że nic ze mnie nie będzie i że zmarnowała sobie przeze mnie życie”.

Dziecko inicjuje rozmowę na temat przemocy

Dzieci, sygnalizując potrzebę rozmowy na temat bezpieczeństwa w rodzinie:

- ◆ proszą o chwilę rozmowy;
- ◆ pytają, czy mogą coś powiedzieć w zaufaniu;
- ◆ mówią, że już nie mogą wytrzymać w domu;
- ◆ mówią o lęku przed powrotem do domu.

Profesjonalista inicjuje rozmowę na temat przemocy, gdy:

- ◆ widzi zmianę zachowania dziecka;
- ◆ zauważa ślady, które mogą wskazywać na używanie wobec dziecka przemocy;
- ◆ widzi u dziecka objawy lęku;
- ◆ otrzymuje informację od innej osoby (np. innego dziecka, rodzica innego dziecka), która podejrzewa, że dziecko doznaje przemocy.

Warunki rozmowy

- ◆ Uzasadnienie
- ◆ Miejsce
- ◆ Czas
- ◆ Cierpliwość

Cele rozmowy

- ◆ Ocena stopnia zagrożenia bezpieczeństwa dziecka
- ◆ Wstępne rozpoznanie sytuacji dziecka
- ◆ Ustalenie osób, które mogą zadbać o bezpieczeństwo dziecka
- ◆ Weryfikacja podejrzenia profesjonalisty

Rozmowa z dzieckiem na temat przemocy składa się z trzech elementów

- ◆ Nawiązanie kontaktu z dzieckiem
- ◆ Rozmowa o przemocy
- ◆ Zakończenie spotkania

**Nawiązanie kontaktu z dzieckiem
buduje bezpieczną atmosferę,
ułatwiającą rozpoczęcie rozmowy
i jej przebieg**

Rozmowa o przemocy z młodszym dzieckiem

Dostosuj poziom rozmowy do etapu rozwojowego dziecka, rozważając w szczególności:

- ◆ używanie zabawek;
- ◆ nieznanomość wielu pojęć;
- ◆ sprawdzenie, czy dziecko rozumie sens Twojej wypowiedzi.

PAMIĘTAJ!

- ◆ Niezależnie od oceny zachowania rodziców, wyrażaj się o nich z poszanowaniem – to rodzice, osoby bliskie dziecku, z którym rozmawiasz.
- ◆ Nie oceniaj zachowania rodziców – dziecko może się wycofać z ujawniania przemocy.

Rozmowa o przemocy ze starszym dzieckiem

- ◆ Pytania ogólne
- ◆ Uszczegółowienie
- ◆ Doprecyzowywanie

PAMIĘTAJ!

- ◆ Niezależnie od oceny zachowania rodziców, wyrażaj się o nich z poszanowaniem – to są rodzice, osoby bliskie dziecku, z którym rozmawiasz.
- ◆ Nie oceniaj zachowania rodziców – dziecko może się wycofać z ujawniania przemocy.

Jak ocenić poziom bezpieczeństwa dziecka?

- ◆ Objawy
- ◆ Ujawnienie przemocy
- ◆ Ocena jakościowa przemocy
- ◆ Wskazanie potencjalnego sprawcy/sprawców przemocy
- ◆ Sposób, w jaki reaguje dziecko

Narzędziem pomocnym w ocenie poziomu bezpieczeństwa dziecka jest algorytm!

Działania interwencyjne w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka

- ◆ Rozmowa z rodzicem niekrzywdzącym
- ◆ Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”
- ◆ Zawiadomienie sądu rodzinnego
- ◆ Wezwanie lekarza lub poinformowanie policji o stanie zdrowia dziecka

Rola zawodowa jako wyznacznik etycznego postępowania

- ◆ Znajomość obowiązków i uprawnień
- ◆ Znajomość zakresu i celu działań
- ◆ Ocena skuteczności działań w czasie – ewaluacja
- ◆ Znajomość przepisów prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ◆ Znajomość zawodowego kodeksu postępowania etycznego

Nieznajomość roli zawodowej

- ◆ Powstrzymywanie się od działań:
„Nie wiem, czy to do mnie należy”
- ◆ Działanie niecelowe:
„Wydaje mi się, że nie zaszkodzi to zrobić”
- ◆ Działanie chaotyczne – brak planu działań:
„Zrobię to albo to”
- ◆ Zrzucanie odpowiedzialności za podejmowanie działań na inne osoby, służby:
„Niech oni to zrobią”

Zasada poufności

Dlaczego jest tak ważna?

- Nierówność relacji dziecko – dorosły, który mu pomaga
- Szczególne znaczenie zawodów nauczyciela, pedagoga, psychologa
- Doświadczenie przez dziecko poszanowania podczas rozmowy a bycie ofiarą przemocy
- Odpowiedzialność za złamanie zasady poufności